

I. Почапська (Львів, УКРАЇНА)

ПРОФЕСІЙНА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ

Інститут сталого розвитку ім. В.Чорновола, Національний університет «Львівська політехніка», 79013 Львів, вул. С.Бандери, 12, електронна пошта: pochapska@lp.edu.ua

Реформа системи освіти, зокрема вищої, зумовлює нові підходи до професійної підготовки. На фоні цього як результат інтеграції та видозмінення виникають дисципліни, які, на перший погляд, не належать до кваліфікаційних, однак є такими, що сприяють фаховості та усвідомленню нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі. Однією з таких дисциплін, які викладають в НУ «Львівська політехніка», є «Професійна та цивільна безпека». Дисципліна виникла на основі добре відомих дисциплін «Охорона праці в галузі» та «Цивільний захист», однак з певними змінами.

Прийнято вважати поняття «безпека праці», «охорона праці», «професійна безпека», «небезпечний та шкідливий фактор» такими, що стосуються виключно виробництва та інженерно-технічних спеціальностей. Однак сфери діяльності пов'язані з роботою в офісі, творчістю, навіть, мистецтвом чи журналістикою передбачають свої небезпеки та небезпечні фактори.

Саме тому, такі дисципліни як «Основи охорони праці» та «Професійна та цивільна безпека» включені в цикл обов'язкової професійної підготовки.

Нещасні випадки найчастіше трапляються саме там, де працівники не ознайомлені з правилами техніки безпеки, не мають належної підготовки або в них виробилося відчуття безпеки (правильніше, мабуть буде «почуття безпечності»), проте нерідко це трапляється в галузях на пряму не зв'язаних виробництвом.

Вивчення вказаних дисциплін, насамперед, має сприяти формуванню у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях, а також розвитку в них здатності творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати продуктивні рішення у сфері цивільного захисту об'єктів господарювання та територій з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності в галузі оскільки майбутні бакалаври і магістри - потенційні керівники середньої ланки.

Щоб досягнути поставлених цілей у вивченні дисциплін «Основи охорони праці» та «Професійна та цивільна безпека», необхідно враховувати, насамперед, профіль підготовки студентів (гуманітарний чи технічний), чіткий зв'язок з професією (опосередкований чи безпосередній), стимулювання зацікавленості і т.п. Базуючись на проведеному опитуванні студентів, можна сказати, що більше 70 % студентів-гуманітаріїв підкреслюють важливість у вивченні дисципліни «Основи охорони праці» лекційних занять, оскільки їм важко інколи самим вникнути в матеріал дисципліни. Натомість, студенти технічних напрямів підготовки надають перевагу індивідуальним консультаціям (більше 60 %) для з'ясування незрозумілих чи проблемних моментів.

Спостереження показали, що для більшості студентів-гуманітаріїв цікавішими (хоча моментами і складними) є лабораторні заняття, бо виконання конкретних

вимірювань та розрахунків, згодом позитивно впливає на засвоєння теоретичного (лекційного) матеріалу за даною тематикою. Поряд з цим для студентів технічних (технологічних) спеціальностей чи це практичне, чи лабораторне заняття особливого значення немає. Таку особливість, мабуть, можна пояснити тим, що для студентів технічних спеціальностей лабораторні роботи є доволі поширеним видом занять (насамперед, з профільної підготовки), натомість, для студентів гуманітарних напрямів підготовки на лабораторних заняттях існує певний елемент новизни, що викликає природну цікавість. Слід наголосити, що ця цікавість є за умови невисокого рівня складності поставлених завдань і чітких прикладів практичного застосування саме в їхній професійній галузі.

На жаль, рівень самосвідомості студентів вимагає постійного спонукання, конкретних часових рамок щодо виконання поставлених завдань, нагадування викладачем про необхідність їх виконання і т.п. Найтипівішим це є для вчорашніх школярів – студентів 1-2 курсів бакалаврського рівня підготовки, які звикли, що поряд завжди є хто-небудь, хто спонукає, заохочує, опікає (батьки, класний керівник, наставник, тренер і т.д.).

Попередньо було встановлено, що для застосування сучасних комп'ютерних технологій у навчальному процесі треба підходити з врахуванням особливостей конкретних навчальних груп [2]. Застосування ІКТ в навчальному процесі є органічним лише за умови належної підготовки студентів щодо самостійного використання різних комп'ютерних програм, оскільки саме це сприятиме застосуванню віртуального навчального середовища для вивчення, зокрема, «Основ охорони праці» та «Професійної та цивільної безпеки».

Майже 90 % студентів заочної форми навчання зазначають, що саме застосування гібридної моделі навчання (ст.49 ЗУ «Про вищу освіту») спрощує виконання самостійних робіт, засвоєння теоретичного матеріалу та забезпечує можливість експрес-консультації у викладача за допомогою спілкування в чаті чи залишеного повідомлення у віртуальному навчальному середовищі (ВНС), разом з тим для лише 35-55 % використовує можливості ВНС в повному обсязі і без нагадувань, а 45-55% (залежно від спеціальності необхідні) наголошує на необхідності аудиторних занять. Для студентів денної форми навчання кількість студентів, що використовує ВНС (за умови постійного нагадування про оновлення інформації викладачем) складає 65-70 %.

Таким чином, вивчення дисциплін «Основи охорони праці» та «Професійна та цивільна безпека» виховуватиме в майбутніх фахівців важливість забезпечення безпеки та охорони праці на робочих місцях не залежно від сфер діяльності для належного виконання посадових обов'язків лише за умови належного вивчення цих дисциплін.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Почапська І. Я. Використання засобів дистанційного навчання для викладання охорони праці // Сучасна освіта та інтеграційні процеси : матеріали міжнародної науково-методичної конференції (Краматорськ, 22–23 листопада 2017 р.). – 2017. – С. 168–169.